

מראי מקומות - סנהדרין נ'

למצוא מקור דסקילה חמורה מסיף. אולם הק' המהרש"א, נהי דתי' בטוב טעם למה צריכין מקור להא דסקילה חמורה מסיף, אולם עדיין צ"ע קו' רש"י לענין חנק, למה צריכין מקור דסקילה חמורה מחנק, תיפוק לי' בק"ו מהא דחמורה שריפה מחנק, וסקילה חמורה משריפה. ותי' דה"ק, אם הוה מצינן למילף גם סקילה חמורה מסיף בק"ו, אז שפיר הוה קשה ל"ל למיהדר טעמא בכולהו, דהיינו דסקילה חמורה מסיף ומחנק, כיון דאיכא למלפינהו כולהו מק"ו משריפה. אבל השתא דליכא למילף דסקילה חמורה מסיף מק"ו, אלא דצריכה לימוד מגופה, א"כ ניחא לי' ללמוד גם הא דסקילה חמורה מחנק מגופה, ומה"ט נמי דשריפה חמורה מחנק ילפי' מגופה, ולא מק"ו מהא דחמורה מסיף, דחמורה מחנק.

(ג) פשוט ידו בעיקר עדיף - ע' ברמ"א (או"ח קכ"ח, מ"א) שהביא מהמרדכי דכהן שיש לו בת שהמירה דתה או שזינתה, אין מחוייבים לקדש אביה, דכתי' את אביה היא מחללת. והק' המג"א (ס"ב), מהכ"ת לומר כן גם לענין המירה את דתה, הרי לכאו' מהגמ' משמע דמחללת היא דוקא בזנות, שהרי ראיית ר' שמעון דשריפה חמורה מסקילה הוא משום דע"ז זנות מחללת בית אביה, ואם אי' דגם בעובדת ע"ז כן, א"כ אין כאן ראי', דהא עובדת ע"ז בסקילה. ולכן פ"י דכוונת המרדכי הוא דכיון דהמירה דתה, מסתמא ג"כ זינתה, אבל הפסול הוא באמת מחמת הזנות, לא מחמת הא דהמיר דתה. אולם ע' בשו"ת שכות יעקב (ב', ב') דכ' דהא קי"ל כרבנן דסקילה עדיפא, ואי' בגמ' כאן דפשוט ידו בעיקר עדיף, וא"כ שפיר אמרי' דאם הדין הוא דזינתה דמחללת אביה מקדושתו, כש"כ אם עובדת ע"ז, וע"ע באליהו רבא (שם, אות ע"ה).

(ד) אדרבה, חנק חמור שכן ניתן למכה אביו ואמו... שכן הוקש כבודם לכבוד המקום - העיר ר' יונה, הא בבית כהן שזינתה נמי שייך הכי, שהרי היא מחללת אביה. ותי' דלא

(א) ומדאפקה רחמנא לארוסה בסקילה, ש"מ סקילה חמורה - פרש"י, כיון שהוציא ארוסה בת כהן משריפה לסקילה, ש"מ סקילה חמורה, כיון דע"כ ארוסה חמורה מנשואה, דמחללת בית אביה (וכמו דמצינו דארוסה בת ישראל חמורה מנשואה בת ישראל, וכדפרש"י למטה, דארוסה שזינתה רעה לשמים ורעה לבריות), לכן ראי' הוא דסקילה חמורה משריפה. והק' רש"י, איך שייך ללמוד מזה דסקילה חמורה משריפה, דזה גופא מנלן, דהא דס"ל לרבנן דארוסה בת כהן בסקילה ולא בשריפה הוא משום הא גופא דקיי"ל דסקילה חמורה משריפה. ולכן פרש"י דבאמת מה דקיי"ל דסקילה חמורה משריפה, היינו משום דפושט ידו בעיקר עדיף. אלא דמ"מ הי' ק' להגמ', הא לכאו' מוכח דשריפה חמורה מסקילה, דהא ארוסה בת ישראל בסקילה, וארוסה בת כהן לכאו' בשריפה, וודאי בת כהן חמורה טפי מבת ישראל, וא"כ לכאו' מוכח דשריפה חמורה מסקילה. וע"ז תי' הגמ' דזה אינו, דבאמת ס"ל לרבנן דסקילה חמורה, ומה דאמרי' דמוציאין בת כהן מכלל בת ישראל, זהו רק לענין נשואה, אבל ארוסה בת כהן עונשה בסקילה. אולם ע' במלחמת להרמב"ן (טו: בדפי הרי"ף) שכ' ליישב קו' רש"י ע"פ גירסתנו (דהא רש"י כ' דמה דאי' ומדאפקה רחמנא וכו', אורך דברים הוא ולא גרסי' לה), וכ' דמהא דכתיב ובת כהן, ולא כתיב וכהנת, משמע דמירי דוקא בנשואה, דהא ארוסה בת כהן, שעדיין היא בבית אביה, היינו קורין לה כהנת. וכיון שכן, מבואר דדוקא נשואה דינה בשריפה, וארוסה דינה בסקילה, וע"כ משום דסקילה חמורה משריפה.

(ב) סקילה חמורה מחנק, וכו' - הק' רש"י (ד"ה על כרחיך), למה לי לאהדורי בתר טעמא בכולהו דתיהוי סקילה חמורה, הרי כיון דסקילה חמורה משריפה, ואמרי' לקמן דשריפה חמורה מסיף, ממילא ידעי' דסקילה חמורה מסיף. ותי' דמה דאמרי' לקמן דשריפה חמורה מסיף, זה נלמד מג"ש מסקילה דחמורה מסיף, וא"כ שפיר צריכין

מיתות, סקילה משום שהיא נערה המאורסה, ושריפה משום שהיא בתו, ומ"ש בתו דנקט. ועפ"ז תי' דכלפי האב באמת חל האיסור בתו קודם האיסור אשת איש, ולכן לפי ר"ש לא יהי' שייך אצלו החיוב סקילה כלל.

(ז) נפק"מ למי שנתחייב ב' מיתות ב"ד, נידון בחמורה - פרש"י, נפק"מ מהא דא"ר יוחנן וכו', ש"מ דהמתחייב שתי מיתות נדון בחמורה, דהכא נמי שתי מיתות איכא, וכו'. והק' רעק"א, למה צריך להא דר' יוחנן לומר דנדון בחמורה, הא משנה ערוכה היא לקמן (פא.). ועוד, הא הגמ' שם הק' על המשנה דפשיטא היא, אטו נשכר ע"י הא דעבר ב' עבירות, ותי' דמיירי דעבר העבירה קלה ושוב עבר העבירה חמורה, דס"ד דנדון בקלה, קמ"ל. אבל חידוש זה באמת לא נשמע מהא דר' יוחנן, דהא כאן מיירי בעבירה א' שיש ב' בה מיתות, וא"כ זה ודאי פשוט, והניח דברי רש"י בצע"ג. וע"ש מש"כ לפרש הא דקתני בגמ' נפק"מ בדברי ר' יוחנן באו"א, דלא כדברי רש"י.

(ח) או אינו אומר אביה וכו' - הק' הערוך לנר, מהו הצד דאמר' דאביה לא בא להג"ש, הרי אם ר"ש אמר הג"ש, ע"כ שמעו מרבותיו, וא"כ איך שייך לומר דדרשין אביה לדרשה אחרת, והניח בקו'. וע' בחכמת בצלאל (פתחי נדה, נדה כב.; ד"ה גמרא אלא מעתה), דכ' דפעמים נמסרו מקומות של הג"ש, ולא המלות עצמם, ופעמים המלות, ולא המקומות, ולדבריו שפיר יש לפרש דקו' הגמ' הי' מהכ"ת לדרוש הג"ש במלות אלו, אפשר דאביה כאן בא לדבר אחר, ודרשי' אביה אחרת לג"ש.

אמר' הוקש כבודם אלא בדבר שהוא מתכוין לבזותו, ועיקר הכוונה לאותו דבר, כגון מכה ומקלל, אבל בבת כהן, אע"פ שאביה מתבזה בדבר, אין עיקר כוונתה לכך, ואין ראוי להזכיר כאן הוקש וכו'.

(ה) אדרבה סייף חמור, שכן ניתן לאנשי עיר הנדחת, ומאי חומרא, שכן ממונם אבד - הק' ר' יונה (ד"ה שריפה חמורה מסייף), למה צריכין לטעם זה, תיפוק לי' דפושט ידו בעיקר עדיף. ותי' א' אידי דנקט בסקילה הכי, אמר' כן גם באידך, ב' דלא תימא דאע"ג דפשוט ידו בעיקר עדיף, מ"מ כיון דענשין לי' גם בהא דממונם אבד, זהו החומר, אבל המיתה עצמה אינה חמורה, קמ"ל דכיון דממונם אבד, זהו גופא הוי ראי' דהעונש מיתה הוא עונש החמורה [כן נראה בבאור דבריו, ע"ש].

(ו) זינתה מאביה בסקילה, ר"ש אומר בשריפה - הק' הסנהדרין קטנה, הא איך שייך לדונה בסקילה, הרי קיי"ל דאין איסור חל על איסור, וכיון שהיתה אסורה בתורת בתו קודם שנתארסה, א"כ לכאוי' אין לאביה עליה אלא איסור בתו. וכ' דזה לק"מ, לפי דנהי דאין איסור חל על איסור, אבל היכא דיש הוספת איסור, שפיר חל האיסור. וכיון דכשנתארסה נתוסף לה איסור לכל העולם, א"כ שפיר אסורה בדין נערה המאורסה גם לאביה. אלא דהק' דהא ר"ש לא ס"ל לאיסור מוסיף, כדאי' בפרק ג' דיבמות, וא"כ, מהו הראי' דמה דס"ל דבתו בשריפה הוא משום דכשיש לו ב' מיתות נידון בחמורה, הרי י"ל דאי"ז משום דשריפה חמורה, אלא משום דלא חל האיסור סקילה בכלל, דהא אין איסור חל על איסור אפי' באיסור מוסיף, וא"כ פשוט דאין לה אלא שריפה. ותי' דעכצ"ל דהכא מיירי דקיבל בה אביה קידושין כשהיתה קטנה, ולא היתה מחוייבת במצוות, ולכן ממילא כשנעשית גדולה, חלה עליה האיסורים דאשת איש ואביה בבת אחת, ואף ר"ש מודה דבב"א הכל חלין. וא"כ, שפיר יש להביא ראי' מצויר זה, דהא ר"ש ס"ל דאף בכה"ג מיתתה בשריפה, וע"כ משום דס"ל דשריפה חמורה. ועפ"ז יישב למה הגמ' דן דוקא בנוגע לבת, אף דבנוגע לאב יש ג"כ אותן ב'